

Regions ! De que parlar vòu dire ?

Vivem una epòca destimborlada, que lo teissut social es de s'estraçar. La pèrdia d'adequacion entre la estructuracion dei societats en estats e la realitat viscuda tòca a sei cimas. Darrier l'evolucion de tròp rapida dau monde dins sa globalitat s'escond lo problema dau poder e dau profiech, de mens en mens desseparables un de l'autre.

Lo fenomèn ajuda pas a una presa de consciéncia clara, nimai la volontat dei tenènts dau poder, que jògan sus la confusion per s'enviolar dins la casubla d'una castetat perduda dempuèi de temps. Cu que siegue se permet de dire que que siegue e lei mots se retròban vovejats de son sens. Estre senat devèn un exercici de naut vòutejament, que costa car e rapòrta ren de ren. Esprovar la necessitat de construsir un vejaire coèrent, logic, per ensajar de comprene un pauc mai luènh que lo bot dau nas, es coma estre endecat. E se garís pas.

Vaquí pron de temps que l'autor, acostumat d'aquesta pròsa dessendada e acostumat tanbèn d'estre pas legit en generau, ò pas comprès de còps que i a, produsís d'analisi - ò çò que li agradariá de posquer considerar ansin - que fan jamai l'espernha d'una violéncia dau lengatge, d'acorchís esbleugissènts, marcas de la ràbia, garantidas de l'ineficacitat. Talament que s'èra dich qu'anava s'arrestar d'escriure de causas parieras. De tot biais, se saup ben que tot lo monde es pas capable d'escriure...

Cu se sembla s'assembla. Segur, conoissi de gents qu'an lo meteís vejaire que ieu, que dison lei meteissas causas, mema que se sonem *regionalistas*. Aquí li siam : regionalistas, colhons dau sègle passat, embaumats dins naftalina, ò alara - lo legeire causirà sa version - terroristas, engatjat dins lei chormalhas d'Al Qaïda menadas per Ben Laden. Per far mesura plena, direm que lei primiers son totei membres d'organizacions qu'en França li dison de drecha extrema, alara que lei segond son totei d'anarquistas esconduts dins d'organizacions qu'en França li dison d'esquerra extrema. Encara eurós que França siegue protegida per lei republicans autentics tant coma atentius.

Me vaquí encara un còp partit : decidiment, coma cantava Bobi Lapointe, « j'ai la fleur bleue contondante ». Es justament aquò que vòli per un còp defugir, per m'exprimir d'un biais suau e comprensible. Voudriau deçaupre pas de trop lo Guiu Martin. Vau pas pretendre far tant bèn coma eu, mai vòli m'inspirar de sei recomandacions per escriure, pas tant vinagrós, de causas que - a çò que nos sembla - son fundamentalas dins la situacion qu'es la nòstra uèi.

Adonc siam regionalistas. Se fau aquí referéncia ai nocions d'esquerra e de drecha, es per quitar pas d'un biais radicaü de tròp lo parlar pròpri ais estructuras ancianas. Coma ai la ferverósa desirança de sortir d'aqueu carcan, lo legeire es pregat de legir aquestei mots, esquerra e drecha, coma « entre verguetas ».

Regionalista, aquò a fin finala un sens diferent segond la causida contestatària. Se metem dins l'ipotèsi d'esquerra : lo regionalista es un anarquista, un sapaire que trabalha a la destruccion dei basas de la republica, de l'estat de dret, çò parier, adonc de la comunautat nacionala. Se metem dins l'ipotèsi de drecha : lo regionalista es quauqu'un demest leis « imbéciles heureux qui sont nés quelque part » de la canson de Brassens. Es de dire, quauqu'un que cultiva l'intoleréncia, l'asirança de l'autre, e que son pantai es l'isolament dins son pichòt recanton onte se podriá congostar dei tradicions d'a temps passat, « quora eriam entre nautreï ». Lo dangier d'esquerra, chauchavielha dei sobeiranistes, s'amerita discussion. Lo dangier de drecha es una farfantela per esfraiar lei nadius. L'embarrament es la mort. Es evident qu'aqueste vejaire fuguet mantun còp mes en davant per lei nazís, lei fascistas, per desorganizar lei societats, posquer mielhs lei mestrejar au mejan d'un populisme que pudís a arrogància e mespretz. Ne'n demòra la paura dau comunautarisme rosigant la bèla comunautat que fonda la republica una e

indivisibla, sotenguda dau meteis vam de l'esquerra a la drecha.

Alara, ont'es la realitat uèi? Lo rasonament de drecha es prigondament reaccionari, utilizat, instrumentat per totei aquelei que cercan lo poder per elei. En Provença, en PACA coma dison, es esfraiós de veire la presidència de l'institucion regionala, que se dís d'esquerra, cercar d'apiejas e sostener un corrent bassament provençalista populiste, a çò que sembla per afortir un poder administratiu e se confortar en vista d'eleccions venentas. Aquò dèu simplificar lo rasonament : lo varnis causit es clarament centralista republican.

Una causa demòra que s'amerita esclargiment : aquesta question de « comunautarisme ». Dau bèu temps de l'estat-nacion, lei tenènts de la republica una e indivisibla se son donat de mau per fondre lei diferentas comunautats dau territòri nacionau dins una comunautat nacionala embarrada, a grands còps de centralisme e d'asirança de la nacion d'a costat. Es aquò que sonan ara « communauté nationale » en oposicion dei comunautats regionalas. Aquò empacha pas qu'an perduda d'avança sa garrolha : siam passats dei territòris embarrats ais espacis duberts, de la comunautat nacionala a la malanha nacionala, lei donadas dau problema son pas plus lei meteissas. Mesclar sistematicament la nocion de comunautat, s'es regionala, au comunautarisme tau coma lo practican la presidència de la region e la drecha provençalista, es un abús lengagier sensa fundamenta. I caudrà tornar.

Mai interessanta es l'acusacion d'anarquisme. Es de calomnia grossièra s'es question de far creire an'un retorn de l'anarquisme de la primiera mitat dau sègle passat, qu'èra question de far tot petar. Corsega, Irlanda e País Basc ne'n son aquí per de rasons precisas e ben distintas. Laissem Ben Laden a l'angeu Bush... Mai, dau punch de vista dau non-respiech de l'estructura estatala socialament abenada, l'autor noirç una certa simpatia per la nocion de despassament, qu'es de fach une remesa en causa rasonada.

Sus lo tema dau despassament de l'estat-nacion, bèn de causas son ja expausadas. Per se ne'n tener a l'essenciau, es uèi impossible de negar lo fach que leis estats an perdut completament son identitat, sa fòrça, son dret regalian, despoderats dau contraròtle de la produccion e de l'usatge de sa moneda pròpria. E meme aqueleis eurós que demòran en defòra de la comunautat (tè, encara una comunautat...) europea, qu'an per lo moment servat sa moneda, aquesta es pas jamai que de « roupie de sansonnet » a costat dei titòus d'escambis mondials : dollar, yen, eurò. Cu contesta aquò es de marida fe.

E de monte vèn tot aquò ? Totjorn dau meteis endret : lo poder qu'estructura lei societats per son profiech lo mai grand. Lei grops industrials a l'escala mondiala, eiretiers dei grandas empresas nacionalas, lei « decideires » que son a sa testa, totei son sota lei forcas caudinas de la borsa. A temps passat, la borsa èra l'endret de l'escambi comerciau drechurier entre nacions. Lèu sa fonccion fuguèt de jogar lei monedas una contra l'autra per que d'unei se faguen gras ambé lei pichòtas variacions multiplicadas per la desmesura dei somas mesas en juòc. Aqueste pichòt amusement se realizava sus la basa dei grandas empresas, provesidòras d'emplecs e d'escambis monetaris a molons.

Uèi, tot aquò a cambiat. L'industria es concentrada a l'escala mondiala e la reconoissença, donc la possibilitat de « jogar dins la cor dei grands » passa sistematicament per la cotacion en borsa. Mai aquesta cotacion es la garantida que lo poder de decision sus l'anar de l'afar escapa completament a sei tenènts : d'aquí l'escandal dei licenciaments per encausa de profiech. Dins aquest encastre, lei « decideires » jògan lei regions leis unas contra leis autras. Lei regions son pas jamai que d'espandis onte realizar de maivalència es mai ò mens aisit segon que lo nivèu d'organizacion sociala es mens ò mai grand. Se la situacion devèn desavantatjosa, se pòt totjorn garçar lo monde defòra e se transferir sota de cèus mai clemènts.

La mondializacion es la guerra deis espacis, modulada per la especulacion

borsièra. Leis estats, de que devenon dins aquò ? Lo liberalisme leis escracha e, dau meme temps, parla dau « retorn deis estats » a cada còp qu'a de besonh de contraròtlar de mai pròchi lei pòbles qu'embarron. An'aqueste pichòt juòc, coma de comissariats de polícia vermenós, leis estats son lo domani reservat dei maffiàs : exerçan un poder sense justificacion sociala e impossible de mestrejar. La democracia a la mòda yankee, tè tu, tè ieu, es aquí per assegurar la perenitat dau procedit. De que dire dei regions, alara ?

Estre regionalista uèi es ensajar d'explorar la soleta dralha que demòra pas tampada. A d'annadas lutz dau poiridier. E per mai d'una rason. L'estructura « independenta », l'estat, se retròba pès e ponchs ligats : parlar d'independència dei regions es desaparlar. D'un autre latz, l'Euròpa, aquò existís, e meme s'es pas coma sovetariam, i a de fach una comunautat europea qu'impausa (fòrça de tròp administrativament, segur...) un principi de subsidiaritat. Aquò significa que, au nivèu de l'administracion euròpea, la region es una entitat qu'existís. La pròva n'es l'activitat d'influència, « lobbying » que dison, qu'exerçon lei regions mai ricas, que se pòdon pagar una rapresentacion utila a Brusselas. La pròva n'es tanbèn que lei credits euròpeus per l'ajuda au desvolopament, son lei regions que ne'n son beneficiàrias.

L'entitat estructurala que se prèn lo davant de la scena, es la region. Per l'ora, l'estatut dei regions es diferent segon l'istòria de l'estat de restacament. Per exemple, l'autonomia regionala es una realitat en Italia e en Espanha. Lei laenders alamands son meme sus certs punchs de tròp independents. Lei regions francesas son de montatges administratius que descargan l'estat de certas obligacions socialas, sense beneficiar de la mendra autonomia. Estre regionalista uèi es trabalhar a dotar lei regions d'una autonomia vertadièra dins l'encastre de l'Euròpa. Cau ben l'admetre, es un crimi de greuja-estat (francés).

L'autonomia es pas l'independència : implica de rapòrts estrechs ambé leis autrei, tot en aparant la especificitat sociala au mejan dau principi de subsidiaritat : tot çò que regarda l'anar de la societat regionala a pas gès de rason d'estre tractat per una entitat estrangiera. Vertat que i a aquí materia a estudis. Mai sembla evident que la ligason necessària entre lei regions dèu estre de tipe federatiu : Euròpa dèu estre una federacion de regions. En mai, dins un rasonament a pauc près unicament « economic », tornam trobar aquí... la cultura. Pas estonant, que la cultura, còde de vida de la comunautat sociala, es la basa essenciala de la politica. Es de precizar que la politica es presa au sens primier, completament estrangier a la politicalha electorala.

Dins un relarg geografic a la mesura de l'Òme, cadun pòt portar peira a la construccion comuna : cadun es responsable de çò que fa e pòt saupre çò que fan leis autrei. La delegacion de poder es redusida au minimom e se l'elegit a set de poder, li cau comptar ambé lei collegas... Un pantai sus aquesta estructura sariá d'imaginar lo retorn an'un fonccionament basat unicament sus la discussion, lo compromès, l'acòrdança generala. L'assablada dei savis sota lo baobab... lei micrò-societats africanas èran, sai que, pas tant atardadas qu'aquò !

La federacion es mens simpla d'imaginar, que la delegacion de poder vendriá dificila d'esparnhar. Avant de ne'n estre redusit a l'actuala basa maffiosa, caudriá pasmens comptar sus la dinamica sociala. Dignitat, responsabilitat, au nivèu de la comunautat, aquò laissa pas fòrça de plaça au gosta solet e a la renonciacion que vesem far flòri dins nòstrei societats onte lei comunautats son estrifadas. D'aquí l'interès culturau dau regionalisme. Uèi que l'individù es redusit a la fonccion de cliènt d'un supermercat planetari, la cultura es negada, l'individualisme es de regla. Puèi que solet l'argent compta, se ne'n procurar justifica totei lei forfachuras. L'individù, moralament isolat, perd la tramontana, es leste de tirar sus tot çò que bolega, se pantaïa protegit per una armada de « flics ». A tot faus... e vira fascista. La soleta solucion es culturala, regionalista : cau tornar soudar la comunautat regionala. Leis escambi estènt devenguts çò que son, a mens de jogar l'intolerència per servir lo poder, siam expausats a la diferència. Sensa agarrida reciproca, la tolerència es de rigor. L'ideau es d'alhors de se

passar de la tolerència : siam çò que siam, vivem ensems sus la meteissa planeta, e basta. Per exemple, m'an enebit ma lenga, disènt qu'es pas qu'un patois, m'an obligat de parlar la lenga « universalà » dau colonialista. Mai ara, ai vertadierament una comunautat culturala ambé lo colonisaire. Ai pas enveja de jitar, d'oblidar lo francès que fa partida de ma cultura. Sufís que contunhèn pas de m'envergonhar, que me laissèn parlar tanbèn ma lenga e aurai retrobat ma dignitat !

S'escotem lei sobeiranistes de totes menas, i siam pas encara... Pasmens, son elei que cultivan l'intolerència, fin finala lo fascisme. Dins nòstres societats destimborladas, lo regionalisme es la soleta responsa per se salvar de l'òrror. Segur, n'í a que van dire : tot aquò son pas que de pantais de niais. Se vei ben que, tre qu'una region ganha una certa autonomia, es per far florir lei pichòtas maffiàs localas, lei mai mesquinas. Mefi : parlem pas de la meteissa region. Es la manca d'autonomie vertadiera, l'autonomia « parcelària » que desvolopa lo fenomèn « pichòt potentat locau ». Es la part de d'autoritat qu'escapa a la responsabilitat « locala » que farlabica lei pichòts caps, aquelei que trafeguejan ambé lo poder centrau.

Joan-Glaudi Latil, 23/01/2002